

ASPECTE SEMIOTICE PRIVIND DESACRALIZAREA ȘI DEDIABOLIZAREA DISCURSULUI POLITIC FRANCEZ

„Întreaga cultură este un fenomen de semnificare și de comunicare și că umanitatea și societatea există doar când se stabilesc raporturi de semnificare și comunicare”[1] afirma Umberto Eco în lucrarea sa „O teorie a semioticii”, statuând astfel omniprezența demersului semiotic în templul culturii. Pornind de la o delimitare între semiotica comunicării și semiotica semnificării, U. Eco plasează semiotica comunicării în raport de dependență cu semiotica semnificării și anunță despre necesitatea studierii întregii culturi „ca un fenomen de comunicare bazat pe sisteme de semnificare”[2]. În această ordine de idei, finalitatea ultimă a demersului semiotic constă în a înțelege mai bine întreaga cultură, ca „sub *specie semiotica*”[3], având astfel posibilitatea de a clarifica unele din mecanismele ei fundamentale.

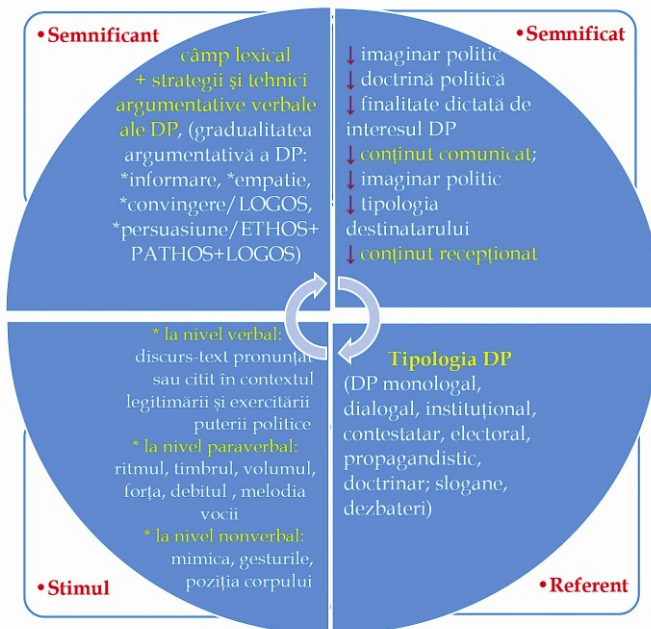
Comunicarea politică, apărută din dorința de a organiza viața socială a indivizilor care locuiesc în comunitate în perspectiva asigurării unui bine/interes comun (de sorginte aristotelică), se axează pe conceptul central al **puterii politice**. În acest sens, elementul central al sectorului politic este puterea politică, cu toate acțiunile pe care le implică: legitimarea, obținerea și utilizarea/menținerea acesteia. De altfel, discursul politic mai este numit și „discurs al puterii”[4]. Dar cum se accede la putere? Prin legitimarea sa: „legitimitatea înseamnă o încercare de explicație în fața electoratului, o dispută dialogal-polemică purtată cu contracandidatul, un răspuns documentat la o interpelare, o negociere profitabilă cu partenerii sociali”, explică C. Sălăvăstru în *Discursul puterii*[5]. Mai mult de atât, profesorul de logică, retorică și teorie a argumentării de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași susține cu insistență că „fundamentul legitimității puterii este unul de ordinul discursivității”[6] (*ibidem*, 20), de aici rezultă și imensa responsabilitate ce îi revine acestui tip de discurs în determinarea destinului politic al unei comunități cu toate consecințele de rigoare.

Lato sensu, **discursul politic** reprezintă un act de limbaj în sfera comunicării politice prin care se urmărește obținerea, gestionarea și păstrarea puterii politice. Ca manifestare discursivă, discursul politic constituie un semn care se pretează unei hipercodificări complexe. În consecință, suntem tentați să-l tratăm

ca și macrosemn, a cărui abordare semiotică ar permite o înțelegere mai profundă atât a esenței, cât și a mecanismelor care stau la baza exercițiului puterii. Am optat pentru definiția/schemă tetradică elaborată de semioticianului belgian Jean-Marie Klinkenberg, deoarece complexitatea acesteia reflectă într-o manieră optimă complexitatea conceptului de discurs politic. Ne-am fondat prezenta cercetare pe componentele schemei tetradice a semnului și pe accepțiunile acestora, așa cum au fost formulate de J.-M. Klinkenberg [7]:

- *Stimulul (S)* – fața concretă a semnului, suportul activ al semnului;
- *Semnificantul (Sa)* – un model teoretic al stimulului, reprezentarea idealizată a unui lucru sau a unui ansamblu de lucruri, o abstracție extrasă din realitate care o ilustrează, dar nu se confundă cu ea;
- *Semnificatul (Sé)* – imaginea mentală suscitată de semnificant și corespunzând referentului, reprezentarea pe care ne-o facem despre o clasă de lucruri;
- *Referentul (R)* – o actualizare a semnificatului, obiectul lumii în măsura în care el poate fi asociat unui model, în măsura în care el poate face parte dintr-o clasă.

În consecință, proiectând caracteristicile și dimensiunile discursului politic pe schema tetradică susmenționată, am reușit să reprezentăm, esența discursului politic ca macrosemn în felul următor:

Discursul politic ca macrosemn

Conform schemei de mai sus, discursul argumentativ politic este susceptibil de a fi definit ca macrosemn, declanșat prin acțiunea unui *stimul* exprimat printr-un discurs pronunțat sau text citit în contextul legitimării și exercitării puterii politice, care prin strategii și tehnici argumentative (*semnificant*) vehiculează și transmite conținuturi cu finalitate argumentativă generate și, respectiv, interpretate cu ajutorul imaginarului politic (*semnificat*), aceste conținuturi fiind actualizate în producții discursive tipologizate după diverse criterii practice (*referent*).

Urmând un parcurs deductiv, deci de la general la particular, intenția noastră este de a elucida prin prisma unei abordări semiotice natura fenomenelor **desacralizării și dediabolizării** care marchează discursul politic francez la ora actuală.

Dimensiunea stimulului. Din polemica creată în jurul problemei definirii noțiunilor de 'text' și 'discurs' vom reține că „*textul poate fi respus, reutilizat de o infinitate de ori, într-o infinitate de situații și, de fiecare dată, el va transmite un alt înțeles, spunerea lui fiind, de fiecare dată, un nou discurs. (...) textele se nasc din discursuri și capătă o existență autonomă*” (Stoica, 2015: 63). Este de remarcat simbioza verbalului cu paraverbalul și nonverbalul la nivelul *Stimulului*, simbioză în cadrul căreia verbalul joacă un rol central. Discursivitatea este calea cea mai eficientă pentru a se adresa unui auditoriu (în speță, instanța civică, electoratul), care este unica instanță abilitată să acorde legitimitate exercițiului politic într-o societate democratică. Paraverbalul și nonverbalul nu fac decât să intensifice impactul exercitat de aspectul verbal. Rolul contextului politic este edificator, deoarece acordă discursului semnificație politică.

Viteza desacralizării discursului politic este direct proporțională creșterii numărului de intervenții discursive. Conform cifrelor aduse de Damon Mayaffre, președintele François Mitterrand a rostit 150 discursuri utilizând în ele 700.000 unități lexicale. Mai târziu președintele Jacques Chirac a utilizat 1.500.000 unități lexicale în cele 816 discursuri rostite de el (France Culture). Multiplicarea considerabilă a manifestărilor discursive ale actorilor politici este însoțită de creșterea decalajului dintre cuvinte și fapte.

Dimensiunea semnificantului. Pentru a înțelege natura *Semnificantului* discursului politic, este binevenită o reamintire a trăsăturilor caracteristice ale discursului politic. În acest sens, ne-am ghidat de poziția lui C. Sălăvăstru care reperează următoarele caractere ale discursului politic în lucrarea sa „Discursul puterii”:

- ambiguitatea intenționată;
- caracterul disimulat;
- natura ideologică;
- caracterul imperativ;

- caracterul polemic;
- deschiderea procedurală (multiple forme de expresie / descriere, narațiune, argumentare, explicație / canale de transmisiune, factori) ;
- posibilitatea manipulării [8].

Mai mult decât atât, pentru a obține adeziunea auditoriului, oratorul face uz de tehnici de **convingere** pe bază de argumente obiective (*logos*), de tehnici de **persuasiune** pe bază de argumente subiective (*ethos, pathos*) și de tehnici de **manipulare**, ultima fiind blamată de unii cercetători (I. Stănciugelu consideră manipulare drept un aspect negativ al comunicării în general [9], divizată de către alți cercetători în manipulare pozitivă și manipulare negativă[10], sau în manipulare eficientă (moralmente bună) și ineficientă (moralmente rea) în funcție de prezența sau absența atitudinii premeditate a oratorului [11]. Or manipularea face uz de același tehnici obiective și subiective ca și convingerea și persuasiunea, cu deosebirea că manipularea se face cu intenție (moralmente bună sau rea) din partea oratorului, fără ca destinatarul să conștientizeze că este manipulat.

În speță, discursul politic francez, pe fonul unei vidări progresive de conținut politic și ideologic, a tins să imite discursul literar. Astfel, discursul președintelui François Mitterrand era cizelat până la perfecțiune în perioada celui de-al doilea mandat al său (1988-1995). De fapt, *grosso modo*, preocuparea pentru elocința și expresivitatea de factură clasică în discursul prezidențial francez atinge cote maxime în perioada anilor 50-60 ai secolului trecut. Elementele definitorii ai acestui model de discurs prezidențial sunt fraze elaborate, lungi, nuanțate, diversitatea timpurilor verbale utilizate, vocabular prolific:

«**Qu'il me soit également permis**, mesdames et messieurs, de mettre l'accent sur la dimension sociale des échanges (...) L'Europe, **ai-je dit**, doit rencontrer l'adhésion des citoyens. (...) **Je ne méconnais pas** le caractère délicat des problèmes traités, des précautions à prendre pour s'assurer qu'une action européenne ne serait pas moins efficace que les actions nationales. Le soin avec lequel **on se doit de** préserver les libertés de l'individu et les règles protectrices de droit ne doivent pas être un frein pour la création de l'Europe. (...) Je **forme vraiment des vœux** pour la réussite de vos travaux. Je vous remercie, pour la patience et l'attention avec lesquelles vous avez bien voulu m'écouter, et je **terminerai** par quelques mots qui seront plus personnels. Il se trouve que les hasards de la vie ont voulu **que je naisse** pendant la première guerre mondiale et **que je fasse** la seconde. J'ai donc **vécu** mon enfance dans l'ambiance de familles déchirées qui toutes **pleuraient** des morts et qui **entretenaient** une rancune et parfois une haine contre l'ennemi de la veille. L'ennemi traditionnel. Mais, mesdames et messieurs, nous en **avons changé** de siècle en siècle. Les traditions **ont** toujours **changé**. J'ai déjà **eu** l'occasion de vous dire que la

France **avait combattu** tous les pays d'Europe, à l'exception du Danemark, on se **demande** pourquoi. Mais, ma génération **achève** son cours, ce sont ses derniers actes, c'est l'un de mes derniers actes publics. Il faut donc absolument transmettre. Vous êtes vous-mêmes nombreux à garder l'enseignement de vos pères, à **avoir éprouvé** les blessures de vos pays, à avoir connu le chagrin, la douleur des séparations, la présence de la mort, tout simplement par l'inimitié des hommes d'Europe entre eux » [I].

Treptat, generalizarea practicilor mediatică, ajunsă să pretindă la statutul celei de-a patra puteri în stat, a condiționat și continuă să condiționeze mutații semnificative la nivelul comunicării politice. Pentru a-și asigura o vizibilitate și un marketing politic de succes, actorii politici își modelează atât cantitativ cât și calitativ oferta politică - discursul politic - tot mai mult în funcție de cererea mediatică. Astfel, discursul politic își pierde din noblețea seculară, a cărei tradiție a fost instituită încă în epoca de aur a elocinței oratorilor romani.

Discursul politic devine tot mai mult terenul propice al unei oralități populare, pierzând astfel din rafinamentul expresiei. Hotarul dintre viața publică și cea privată tinde să se volatilizeze, iar actanții politici nu se jenează să vină în public cu un limbaj familiar sau chiar popular. Or caracterul sacru, care s-a estompat până la dispariție, este o emanație a unei ținute stilistice impecabile și a unei noblețe a manifestărilor discursive în sfera politicului, care impun respect prin senzația caracterului transcendental al puterii politice.

Tot mai pregnantă, tendința spre oralitate a discursului prezidențial descătușat de președintele Jacques Chirac (anii de mandat de președinte: 1995-2007) capătă o amploare progresivă. Recurența tot mai frecventă a repetiției anaforice, a pronumelui personal 'je' și a construcțiilor paralele devine tot mai emblematică:

„De nouveau, naitra dans notre pays l'espoir de l'ascension sociale, de nouveau le progrès sera attendu et l'avenir désiré. De nouveau, la patrie des droits de l'homme rayonnera dans le monde, de nouveau la France sera le moteur de l'Union européenne, gage de paix et de prospérité pour notre continent. (...) Ce soir, je pense à mes parents. Je pense aux patriotes simples et droits dont nous sommes tous issus. J'aurai accompli mon devoir si je suis digne de leur mémoire. Soyons unis, mes chers compatriotes, soyons tolérants et fraternels. Mais soyons aussi inventifs, audacieux, conquérants.” [II].

„Le danger, c'est la libération de forces centrifuges, l'exaltation des particularismes qui séparent. Le danger, c'est de vouloir faire primer les règles particulières sur la loi commune. Le danger, c'est la division, c'est la discrimination, c'est la confrontation. (...) C'est pourquoi je refuse d'engager la France dans cette direction. Elle y sacrifierait son héritage. Elle y compromettrait

son avenir. Elle y perdrait son âme. (...) Sachons transformer les interrogations d'aujourd'hui en atouts pour demain. En recherchant résolument l'unité des Français. *En confirmant* notre attachement à une laïcité ouverte et généreuse telle que nous avons su l'inventer année après année. *En faisant* mieux vivre l'égalité des chances, l'esprit de tolérance, la solidarité. *En menant* résolument le combat pour les droits des femmes. *En nous rassemblant* autour des valeurs qui ont fait et qui font la France." [III].

Tendința spre oralitate ajunge la apogeu în discursul taxat drept populist prin excelență al președintelui Nicolas Sarkozy. Se statornicește cu tot mai multă certitudine ideea că anume președintele Nicolas Sarkozy este cel care a contribuit plenar la desacralizarea discursului politic francez. Imitarea discursului vulgar/popular, trunchierea frazei, practicarea unei sintaxe sărăcite de subordonate relative, vocabularul limitat, mai mult verbal decât nominal, și abuzul de repetiții, profuziunea ocurențelor pronumelui personal *eu* – sunt tot atâtea tehnici mânuite cu dibăcie și tenacitate de președintele Nicolas Sarkozy.

„*Ça* résout pas le problème des bureaux d'études, car naturellement, si c'est un BPC, les études, elles sont déjà faites... et *ça* résout pas le problème des sous-traitants... je veux leur dire **qu'on les oubliera pas**. (...) Dernier point, parce que dans la vie, il faut avoir un minimum de courage... Quand j'ai dit **j'vais** venir pour les voir car *ça* fait deux ans que **j'suis** pas venu... et j'avais dit que **j'reviendrai** tous les ans... (Il sourit)... Donc... euh... *ça* commençait à faire long... des années euh... (il écarte les bras) ... **j'veux qu'vous** compreniez que pour moi, c'est un plaisir de venir. Mais *ça* ne servait à rien que **j'viene** avant qu'on ait ces décisions." [IV].

Ultramediaticul președinte Nicolas Sarkozy este preocupat să transforme exercițiul politic într-un exercițiu de stil și imagine. În dorința impetuoasă de a seduce, această oralitate atinge, în momente de paroxism, până și dimensiunea dizgrațioasă a insultei (incidentul la Salonul de agricultură din 23 februarie 2008).

Președintele N. Sarkozy mizează mult pe contactul cu auditoriul său, fapt ce denotă o prevalență a funcției fatice asupra funcției referențiale a limbajului. Indicatori de tipul 'je vais vous dire', 'écoutez', 'vous savez' abundă în discursurile sale:

„**Vous savez** j'ai eu bien des débats avec Jacques CHIRAC, j'ai eu bien des oppositions avec Jacques CHIRAC. (...) Sur le Front National, **je vais vous dire une chose**, je n'ai pas l'intention de prendre des leçons en la matière, car je veux combattre et le Front National et ceux qui font monter le Front National [V].

Écoutez, je n'ai jamais caché mon admiration du dynamisme américain [VI].

C'est une France où la diversité des professions ne signifie pas la hiérarchie des destins et où, que vous soyez agriculteur ou médecin, artisan ou professeur, employé ou cadre, vous vous sentirez partie prenante d'un destin collectif et également considéré.

C'est une France où l'Etat protège les citoyens au lieu de les suspecter et de les noyer sous des tracasseries inutiles.

C'est une France où l'on a le droit de gagner sa vie, de progresser socialement, de transmettre son patrimoine à ses enfants sans qu'on vous le reproche.

C'est une France qui sera capable de remercier ceux qui travaillent et qui entreprennent car ils sont les créateurs de la richesse collective.

C'est une France dans laquelle tout ne sera pas écrit dès le départ, car l'Ecole de la République aura renoué avec l'égalité des chances." [VII].

După eșecul electoral al lui Nicolas Sarkozy din 2012, noul președinte – François Hollande – se poziționează ca un președinte „normal”, această normalitate echivalând cu un comportament care se vrea constant și coerent, deci, opus comportamentului președintelui Sarkozy. Președintelui Hollande îi revine sarcina deloc ușoară de a-și consolida legitimitatea, de a-și construi credibilitatea și de a soluționa problema lipsei de carismă. În acest sens, François Hollande aspiră spre retorica clasică practică de François Mitterrand. Ajungem însă să constatăm că discursul efervescent al președintelui Nicolas Sarkozy este înlocuit de discursul în linie dreaptă al președintelui François Hollande. Președintele socialist aplatizează tonalitatea discursului, prin absența unor accente abil plasate și diluarea forței sugestive a ideilor printr-o prestație discursivă discontinuă și jalonată cu reveniri, reformulări, parafrazări frecvente. Toate aceste aspecte estompează de fapt o neîncredere oricum sesizabilă a oratorului în forța argumentativă a propriului său discurs. Damon Mayaffre califică acest discurs drept „discours de l'impuissance” (discursul neputinței – trad. autor.) (France Culture). Exprimarea sinuoasă este mai evidentă în discursurile ad hoc ale lui François Hollande decât în discursurile/textele scrise pe care le rostește:

„Si j'avais à donner – *finalement, c'est mon rôle*– un conseil à tous ceux qui veulent être mes successeurs, *même s'il n'y en aura qu'un, peut-être, mais un jour, même s'il y en a qui ont déjà –un- exercé cette fonction*, si j'ai un conseil à donner *et je le fais avec l'expérience qui est la mienne, mais sans vouloir interférer dans les choix*, c'est de bien comprendre que ce qui est regardé comme une prérogative du chef de l'Etat est en fait une garantie pour les Français, est en réalité une sécurité pour tous et donne à notre pays, la France, une possibilité d'agir, quand beaucoup de pays ne le peuvent pas. Et pas simplement parce qu'ils n'auraient pas la puissance.” [VIII].

Se mai adaugă și un limbaj tehnic care e departe de a fi unul care incită la audiență:

„La TVA, quand j'ai été élu, en mai 2012, avait été portée par mon prédécesseur, Nicolas Sarkozy et par le gouvernement de François Fillon, à 21,2%. La TVA était donc à 21,2%. J'ai annulé cette augmentation mais j'ai prévenu, j'ai dit : on l'annule parce qu'on ne veut pas peser sur la consommation des ménages, c'est 12 milliards qui devaient être prélevés ainsi. On a donc annulé cette augmentation de la TVA et on l'a reportée au 1er janvier 2014. Et le taux sera non de 21,2% mais de 20%. C'est déjà beaucoup pour le taux normal. On a relevé le taux intermédiaire de 7 à 10. Mais c'est moins que si ça avait été la décision précédente. Il n'empêche, c'est déjà 6 milliards qui vont être pris. Vous me parlez du quotient familial : il touche 1,3 million de familles. C'est déjà beaucoup sur les 30 millions qui peuvent être concernées.” [IX].

Un caz aparte – la nivel de *Semnificant* – reprezintă discursul președintei Frontului Național, Marine Le Pen. Diabolizat de precursorul său Jean-Marie Le Pen prin ancorarea pe eșichierul extremei drepte, discursul politic al Frontului Național a fost moștenit/însușit de Marine Le Pen pentru a fi remaniat, și anume pentru a fi normalizat. În ce anume a constatat normalizarea discursului lepenist? S-a normalizat acesta oare în adevăratul sens al cuvântului? Autorii lucrării apărute în 2015 „*Marine Le Pen prise au mot. Décryptage du nouveau discours frontiste*”, profesorii Cécile Alduy și Stéphane Wahnich, au remarcat că « un dédoublement du discours en deux argumentaires parallèles, l'un explicite, économique et rationnel, et l'autre, réservé à la base, xénophobe et pulsionnel, s'accompagne d'un doublage de mots apparemment neutres par un arrière plan idéologique tacite ». (o dedublare a discursului în două argumentarii paralele, unul explicit, economic și rațional, și celălalt rezervat la temeliile sale, xenofob și pulsional, este însoțită de o dublare a cuvintelor aparent neutre pe un fundalul ideologic tacit – trad. autor.) [12]. Cu ajutorul *tehnicii aluziei*, Marine Le Pen reușește să proiecteze o umbră antisemită asupra atacurilor anticapitaliste și să investească cuvinte de uz cotidian cu încărcătură de veche tradiție republicană ('terre', 'famille', 'ancêtres', etc.). O altă tehnică argumentativă exploatată în discursului lui Marine Le Pen, numită *shopping ideologic si intelectual* [13], constă în preluarea cuvintelor evocatoare de factură republicană și popularea acestora cu un al doilea sens, acesta fiind contestabil și aluziv și dă curs unei interpretări politice tendențioase.

Slogane republicane	Accepțiuni frontiste curente
Laicitate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ armă împotriva imigranților ▪ eradicare a prezenței musulmane din spațiul public
comunități	imigranți non-europeni
diversitatea culturilor	diferențialismul etnocultural moștenit de la Noua Dreaptă

„Lutter contre le terrorisme islamiste ce n’est pas seulement apporter des réponses militaires ou de sécurité. C’est rappeler et réaffirmer nos principes: la **laïcité**, l’assimilation, l’Etat de droit [X].

Aujourd’hui, il est de bon ton chez nos politiques inconsistants d’invoquer le « vivre ensemble » comme perspective ultime de tout projet collectif. C’est là la version de ceux qui n’ont rien d’autres à offrir qu’un alignement de destins individuels ou plus exactement « le vivre ensemble » c’est l’autre nom de la coexistence pacifique de **communautés** différentes dont on espère que leurs antagonismes n’aboutiront pas au conflit. Le « vivre ensemble » c’est la tarte à la crème des partisans de la société multiculturelle qui veulent cacher qu’une **société multiculturelle** tourne généralement à la société multi conflictuelle. Nous, nous sommes des partisans de la nation, de l’assimilation **républicaine** qui fait des Français de toutes origines les membres solidaires d’une seule communauté, la communauté nationale.” [XI].

În plus, Marine Le Pen renunță la sloganul învechit și supărător ‘preferință națională’ și îl înlocuiește cu altul mai energic ‘prioritate națională’:

„Et parce que nous sommes guidés par le souci permanent d’assurer le bien-être de notre peuple, nous appliquerons le principe de **priorité aux Français** dans l’accès à l’emploi, au logement et dans l’attribution d’aides sociales.” [XII].

Pentru a-și atrage noi simpatizanți, președinta Frontului Național recurge la termeni care îi sunt străini sau care conțin o conotație negativă pentru doctrina sa: ‘droits des femmes’, ‘droits de l’homme’, ‘nationalisations’, ‘services public’, ‘protection sociale’, ‘fonctionnaires’ și chiar adjectivul ‘républicain’ – or acești termeni sunt de o legitimitate morală pozitivă și deci au priză la public.

În consecință, se observă că oscilația discursului lepenist între normalizare/dediabolizare și poziționare anti-sistem duce la o interferență parțială a segmentului de electorat al Frontului național cu cel al partidului Les Républicains condus de Nicolas Sarkozy. Conținutul (Semnificatul) discursului

politic lepenist rămâne a fi identic cu cel al precursorului Jean-Marie Le Pen, se atenuază doar radicalismul în exprimare (Semnificantul).

Ca macrosemn, o înțelegere autentică a discursului politic se dovedește a fi posibilă doar în condițiile unei cunoașteri a imaginarului politic și a formelor sale de exteriorizare în contexte politice concrete. În etapele ce urmează în cadrul cercetării noastre ne propunem să studiem dimensiunile *Semnificatului* și *Referentului*.

În concluzie, este necesar de evidențiat faptul că desacralizarea discursului politic este condiționată de desacralizarea puterii politice, într-un moment istoric când politicul își pierde din conținutul ideologic, iar discursul instituțional se transformă într-o limbă de lemn. Instituțiile publice nu mai sunt apte să asigure legitimitate și credibilitate suficientă pentru reprezentanții săi, iar aceștia au găsit soluția în propriul capital de simpatie pe care și-l acumulează participând la emisiuni de televiziune, radiofonice, scriind cărți egocentrice, asigurându-și vizibilitatea pe rețele de socializare, bloguri, în cluburi proprii, think-tank-uri – activități discursive care sunt de fapt strategii vizând o existență individuală în sfera politicului (Le Bart). Actanții politici se angajează într-un proces de individualizare a legitimității politice în care sunt preocupați de vizibilitatea lor pe scena politică și de punerea în scenă a propriilor discursuri. Forța referențială a discursului politic este eclipsată de funcția sa fatică, producându-se astfel un decalaj între *Semnificantul* și *Semnificatul* discursului politic. Acest decalaj duce, în termeni semiotici, la desacralizarea discursului politic, iar în termeni de teorie a argumentării, la subminarea/pierderea credibilității discursului politic, care în cazuri mai fericite se exprimă printr-o atitudine mai circumspectă din partea destinatarului-instanță civică.

Tirania fenomenului *Moi, Ici, Maintenant* își urzește efectul: în pofida unei false transparențe, discursul politic devine tot mai mult o limbă străină pentru destinatarul-instanță civică. Sperăm că demersul semiotic poate servi drept instrument pentru decorticarea și respectiv înțelegerea autentică a discursului politic ca macrosemn.

NOTE

- [1]. Eco 2008: 42.
- [2]. *Ibidem*, 43.
- [3]. *Ibidem*, 48.
- [4]. Sălăvăstru, 2009: 20.
- [5]. *Ibidem*, 21.
- [6]. *Ibidem*, 20.
- [7]. Klinkenberg, 2004: 81-85.
- [8]. Sălăvăstru, 2009.

- [9]. Stănciugelu, 2009: 186.
 [10]. Sălăvăstru, 2009: 127, Charaudeau, 2014: 80.
 [11]. Stoica, 2015: 101.
 [12]. Alduy, Wahnich, 2015: 253.
 [13]. *Ibidem*, 251.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Alduy Cécile et Wahnich Stéphane (2015), *Marine Le Pen prise au mot. Décryptage du nouveau discours frontiste*, Paris, Seuil.
- Charaudeau, Patrick (2014), *Le discours politique. Les masques du pouvoir*, Lambert-Lucas, Limoges.
- Eco, Umberto (2008). *O teorie a semioticii*, Editura Trei, București.
- Sălăvăstru, Constantin (2009), *Discursul puterii*, Editura Tritonic, București.
- Klinkenberg Jean-Marie (2004), *Inițiere în semiotica generală*, Institutul European, Iași.
- Stănciugelu, Irina (2009). *Măștile comunicării. De la etică la manipulare și înapoi*, Editura Tritonic, București.
- Stoica, Dan S. (2015), *Limbaaj. Discurs Comunicare. Eseuri la temă*, Editura UAIC, Iași.

SURSE ELECTRONICE

- France Culture. *Émissions. Atelier du pouvoir. La crise du discours politique* (emisiune radiofonică difuzată la 2 februarie 2015). <<https://www.franceculture.fr/emissions/l-atelier-du-pouvoir/la-crise-du-discours-politique?xtmc=mayaffre&xtnp=1&xtr=3>>.
- Le Bart, Christian. *Désacralisation : pourquoi les hommes politiques sont de moins en moins respectés* (postat la decembrie 2013). <<http://www.atlantico.fr/decryptage/desacralisation-pourquoi-hommes-politiques-sont-moins-en-moins-respectes-christian-bart-ego-politique-armand-collin-915214.html#IKft2P6KquZIE1L.99>>.

CORPUS

- [I] *Discursul președintelui François Mitterrand privind programul de președinție franceză a Uniunii Europene, Parlamentul European, Strasbourg* (17 ianuarie 1995). <<http://discours.vie-publique.fr/notices/957000600.html>>.
- [II] *Discursul de investitură a președintelui Jacques Chirac, Hôtel de Ville - Paris* (7 mai 1995). <http://www.lemonde.fr/societe/article_interactif/2007/05/15/les-discours-de-jacques-chirac_910136_3224.html>.
- [III] *Discursul președintelui Jacques Chirac despre principiul laicității în cadrul Republicii, Palatul Elysée* (17 decembrie 2003). <http://www.lemonde.fr/societe/article_interactif/2007/05/15/les-discours-de-jacques-chirac_910136_3224_8.html#ewc2Dr0KtQESKf3V.99>.
- [IV] *Discursul președintelui Nicolas Sarkozy adresat muncitorilor de pe șantierul naval din Saint-Nazaire* (23 iulie 2010). <<https://www.youtube.com/watch?v=w-VMQJDH3RY>>.

- [V] *Discursul lui Nicolas Sarkozy, La Mutualité* (7 februarie 2015). <http://www.lesrepublicains86.fr/_media/discours-ns.pdf>.
- [VI] *Interviul acordat de președintele Nicolas Sarkozy pentru „New York Times”* (24 septembrie 2007). <<http://www.debriefing.org/25343.html>>.
- [VII] *Discursul lui Nicolas Sarkozy, Zénith* (9 octombrie 2016). <<http://www.toutsarkozy.fr/2016/10/discours-nicolas-sarkozy-zenith-paris.html>>.
- [VIII] *Discursul președintelui François Hollande în fața Adunării Naționale a Franței* (6 octombrie 2016). <<http://www.elysee.fr/declarations/article/discours-au-colloque-refaire-la-democratie-2/>>.
- [IX] *Interviul acordat de François Hollande pentru TF1* (15 septembrie 2013). <<http://www.voltairenet.org/article180288.html>>.
- [X] *Discursul lui Marine Le Pen la Universitatea din Oxford cu ocazia prezentării Proiectului său prezidențial* (6 februarie 2015). <<http://www.frontnational.com/2015/02/discours-de-marine-le-pen-a-luniversite-doxford/>>.
- [XI] *Alocuțiunea lui Marine Le Pen adresată simpatizanților Frontului Național înainte de cel de-al doilea tur de scrutin regional* (10 decembrie 2015). <<http://www.frontnational.com/videos/discours-de-marine-le-pen-a-paris-10-decembre-2015/>>.
- [XII] *Discursul lui Marine Le Pen cu ocazia prezentării Proiectului său prezidențial* (19 noiembrie 2011). <<http://www.frontnational.com/videos/presentation-du-projet-presidentiel-de-marine-le-pen/>>.

Semiotic Aspects Concerning the Deconsecration and Dediabolisation of the French Political Discourse

Abstract: *This article includes a research into the phenomena of deconsecration and dediabolisation that are regarded as the landmarks of the contemporary French political discourse. We departed from the tetradic scheme of the sign elaborated by the Belgian semiotician Jean-Marie Klinkenberg and applied the characteristics of the political discourse to the said scheme. In this article, we entail upon the dimensions of the Stimulus and the Significant. We have reached the conclusion that the gap between the Significant and the Signified is on the increase, with the phatic function prevailing over the referential one. The political discourse is growing more encrypted and a semiotic approach to its essence would largely facilitate the genuine awareness of the current political events.*

Key-words: *political discourse, macrosign, the Stimulus, the Significant, deconsecration, dediabolisation.*